

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VII. Vera opinio de actu libero Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

Anima in purgatorio puniuntur, remissa culpa.

peccato mortali remitti possit culpa, & tamen poena nullā ex parte remitti: non quod tunc maneat illa macula, seu reatus intrinsecus ad poenam, sed iustissime vult eum Deus punire ob culpam & reatum, non qui est, sed qui fuit. Unde Scriptura & Patres docent animas in Purgatorio & in inferno puniri proprie ob peccata, licet animabus in purgatorio peccata omnia primo instante separationis à corpore sint remissa: animabus autem damnatorum multa peccata mortalia in hac vitā sepe sunt remissa, quorum nihilominus postea poenam luunt in inferno, licet pars poenae fuerit cum culpa remissa.

XIII. Argumentū de relaxatione voti & iuramenti.

Idem est de relaxatione voti, iuramenti &c. item de exhibitione concursus indifferentis, & similibus, quae in hac sententiā de actū Dei libero constituto partim per aliquid extrinsecum, vel non omnino, vel non nisi difficillimē intelliguntur. Alia multa contrā hanc sententiam afferri possent argumenta, & à quibusdam sine fine congeruntur, sed haec ad eam refellendam abunde sufficiunt.

SECTIO SEPTIMA.

Vera opinio de actū libero Dei.

I. Difficultas hic reperitur, in quo mens acquiescat.

EX haecenus dictis constat, quā difficile sit aliquid hac in re invenire, in quo mens acquiescat, imō quā lubrica sint omnia, nihilque in quo firmiter quis figere pedem queat.

II. Habenda pra oculis verba quaedam S. Anselmi.

Prius ergo quā ultimam sententiam proponam (quae licet difficultate etiam non careat, hanc tamen si quis cum aliqua probabilitate explicuerit, reliqua redduntur capti non ita difficilia) notanda quaedam S. Anselmi verba lib. de Incarnatione c. 6. Ubi de mysterio Trinitatis, huic in difficultate affini loquens, sic habet: *Si negat tria dici de uno posse, sicut nos in his tribus Personis, & uno Deo fatemur, quoniam hoc in aliis rebus non videt, neque in Deo intelligere valeat, sistineat paulisper aliquid, quod ejus intellectus penetrare non possit, in Deo esse: nec comparet naturam, quae super omnia est libera ab omni lege & loci, & temporis, & compositionis, rebus aliis, & credat aliquid in ea esse, quod in aliis esse nequeat.* Hac ille: quae eō adduxi, ne quis illam in hac difficultate enodandā claritatem expectet, quae in aliis sperari posset.

Divina natura ob suā excellentiam est ab omni lege creaturarū libera.

III. Probabilis est actum liberum esse Deo adaequatē intrinsecum.

Mihi itaque probabilis videtur actum Dei liberum esse quid ei adaequatē intrinsecum: ita Suarez Disp. 30. metaph. sect. 9 & 1. p. lib. 1. de essentia Praedestinationis, cap. 15. & alibi sepe: Albertinus in sexto principio, corollario secundo: Tannerus 1. p. d. 2. q. 10. dub. 4. & ex recentioribus non pauci: videturque esse mens Doctoris subtilis; unde Smisingus hanc sententiam tanquam à Scoto traditam defendit.

IV. Declaratur sententia statuens actum liberum Deo intrinsecum.

Asserit itaque haec sententia, ipsam indivisibilem & simplicissimam Dei entitatem, ratione infinitae perfectionis quam habet, posse per se immediate, nullo alio superaddito praestare, quicquid intellectus noster & voluntas praestant per actus realiter distinctos, seclusis imperfectionibus multiplicatis, distinctionis, mutationis, &c. haec siquidem non procedunt ex conceptu libertatis ut sic, sed ex limitatione potentiae creatae. Voluntas quippe seu volitio divina, ob infinitam illam perfectionem quam habet, licet omnino necessaria in essendo, est tamen libera in anando,

Voluntas divina in essendo necessaria, in denominando libera.

seu denominando. Unde eadem indivisibilis manens potest per eminentialem quandam extensionem, vel virtuaalem determinationem liberè se ad hoc objectum flectere, licet eadem omnino persistens potuisset non ad hoc, sed ad aliud se liberè determinare: eo fere modo, ac si albedo per se & sine ullo superaddito esset indifferens ad informandum, vel non informandum parietem. Hoc autem reperitur in volitione divinā, utpote quae infinita, non in genere tantum entis est, sed volitionis.

Volitio divina, non in genere entis tantum est infinita, sed volitionis.

Fundamentum autem cur hoc de divinā voluntate affirmem, est primò, quod maximam arguat perfectionem, sitque modus volendi Deo dignissimus, nec ulli, nisi naturae infinite perfectionis communicabilis. Deinde, salvat propriam rationem actus vitalis, non minus autem perfectè vitalis esse debet actus liber volitionis divinæ, quā noster. Cum ergo sit vitalis in actu secundo, id per quod constituitur talis, esse debet aliquid intrinsecum.

Summam arguit in divinā voluntate perfectionem, esse libertatem adaequatē intrinsecam.

Tertiò hoc idem ostenditur: res quippe omnes, ut supra diximus, sunt futurae dependenter à voluntate Dei liberā, qua tali; sicque antecedenter ad illarum futuritionem dari debet actus liber, seu volitio libera constituta. Sicut in creatis, quia volitio est causa motus manus aut pedis, necessariò esse debet prior motu, & nullo modo potest per eum constitui: antecedens, quod scilicet res omnes sint futurae dependenter à volitione liberā Dei, praeter dicta sectione praecedente, probatur: Scriptura quippe & Patres ita clarè affirmant voluntatem lib. ram Dei esse causam rerum omnium, ut sine manifestā vi iis illatā negari non possit: sic Psal. 113. v. 3. de Deo ait Propheta: *Omnia quaecumque voluit, fecit.* Apostolus etiam ad Ephesios 1. v. 12. *Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suae.* Item Joannis 3. v. 17. *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.* Deinde Sap. 11. v. 27. *Quomodo posset aliquid permanere, nisi tu voluisses.* Quae & alia in Scripturis passim reperta, clarè ostendunt, volitionem Dei non constitui per res externas, sed eas tanquam causam antecedere.

VI. Cuius volitio Dicitur causa rerum, esse debet dicitur.

Nihil etiam apud Patres frequentius, quā Deum velle, intendere, desiderare multa, caeque ex hac Dei intentione, desiderio & affectu procedere. Hoc modo, ut plurimum omitam, loquitur S. Anselmus: & S. Chrysostomus Homil. 1. in Epist. ad Ephesios hac ratione exponit verba illa Apostoli 1. ad Tim. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri:* ergo juxta Patres, res ipsa futura non ingreditur volitionem liberam Dei, sed haec ejus futuritionem tanquam illius causa antecedit. Quare S. Thomas hic, q. 19. a. 4. ad 4. ait voluntatem Dei esse causam rerum, *ut est imperans,* ut talis autem constitui nequit per aliquid extrinsecum: & addit, ita voluntatem Dei esse causam futuritionis rerum, *sicut scientia est causa earum ut dirigens,* quod autem ad alieujus effectiōnem dirigit, illud antecedit necesse est.

Ostenditur voluntatem Dei liberam esse causam rerum.

VII. Debet voluntatem liberam Dei esse causam rerum.

Quartò haec sententia probatur ex aliarum impugnatione, praesertim quartae, quae nullo modo pro dignitate salvat Dei in volendo libertatem, multoquo minus explicat quo pacto sit antecedenter ad rem quam causat: & licet, cum effectus vel actio sit indifferens ad existendum & non existendum, utcumque salverur qua ratione Deus liberè agat extrinsecè, non tamen qua ratione liberè velit; actus quippe liber voluntatis, quoad ultimum quod dicit, esse debet quid vitale & intrinsecum.

VIII. Impugnatio aliarum opinionum probat hanc esse amplectendam.

Aliud est Deum liberè agere extrinsecè, sed aliud liberè velle intrinsecum.

Intrinsecum, tum quia actus ejus necessarius est adaequatè intrinsecum, tum etiam quia libertas in nobis est quid adaequatè semper intrinsecum: si ergo actus liber Dei sit partim quid extrinsecum, minus perfectò modo constituetur, quam noster.

IX.
Ideo est munda quia Deus illum liberè vult, non econtrà.

Propositio illa non est formalis, sed causalis.

Differentia inter has duas propositiones: Petrus peccat quia vult, & Petrus laborat quia vult.

X.
Hac sententia est reliquus probabilior, & Deo dignior.

Quintò, juxta S. Augustinum contra Manichæos libro primò de Genesi, cap. 2. hæc causalis est vera, *ideo est mundus, quia Deus illum liberè vult*, non econtrà, quia est mundus, Deus liberè eum vult; quod tamen sequitur in contrarià sententià: Unde Vasquez fatetur hunc nodum esse insolubilem, & committi circulum vitiosum. Alii cum Herice citato, num. 101. utrumque aiunt esse verum, non tamen facere sensum causalem, sed formalem: sicut dicitur *ideo Petrum peccare quia vult*. Sed contrà: peccatum enim est quid intrinsecum, ipseque adeo actus voluntatis, sicque nil mirum si hæc propositio sit formalis: at si diceretur, *Petrus laborat quia vult*, nullus censeret esse propositionem formalem, sed causalem; neque enim vult formaliter per laborem externum, sed volitio est laboris illius causa. Idem ergo est de volitione Dei, utpote quæ secundùm Scripturam & Patres est causa rerum, ut vidimus. Deinde, si idem in Deo sit formaliter, operari & velle, sicut operatur, ita & vellet formaliter per aliquid extrinsecum, & consequenter non immanenter, nec vitaliter, sicut nec dum creaturas ad extra producit, operatur immanenter & vitaliter.

Hæc sanè reddunt hanc sententiam probabilem, imò reliquis, ut existimo, multò probabilior, & maximè ad Dei commendationem facit, ejusque perfectionem & excellentiam extollit: de qua rectè P. Tannerus hic, Disp. 2. q. 10. dub. 4. num. 21. Res quidem, inquit, mysterio plena est, sed digna majestate & celsitudine divinæ essentia.

SECTIO OCTAVA.

Argumenta contententia actum liberum non esse Deo adaequatè intrinsecum.

I.
Obj. Deus mundum quem amat, potuisset odisse.

Deus in essendo, & operando infinite perfectus.

II.
Obj. secundò, natura potentia libera est, ut possit operari & non operari.

In quibus ad volendum necessaria sit actio physica.

OBJECIES primò: Deus, qui jam amat, & vult hunc mundum, potuisset eum non amare, sed odisse, non ergo eum amat purè per suam entitatem intrinsecam, hæc quippe semper eadem est, & immutata. Respondetur negando consequentiam: voluntas quippe Dei, ratione infinite perfectionis, potest per suam entitatem indivisibilem solam, quod voluntas creata per diversos actus, realiter distinctos, utpote quorum, ob limitationem, eget adminiculo: Deus autem per se intrinsecè & adaequatè, ut in essendo, ita & in operando est infinite perfectus.

Objecies secundò: potentia libera est, quæ potest omnibus requisitis, potest operari & non operari, ergo si Deus nunc amat, cum potuerit non amare, actum aliquem habeat necesse est, quem antea non habuit, vel saltem quo pro priori natura carere potuisset. Respondetur vel esse sermonem de operatione physica, vel intentionali, seu grammaticali, ut aiunt: si de primà loquamur, non est de essentià potentia libera ut sic operari physice quando amat aliquid, aut odit, sed hoc potentia tantum libera creata competit, ob limitationem & indigentiam. Et hoc eodem

R. P. Compromi Theol. Scholast. Tom. I.

modo urget in volitione necessarià, hæc enim in creatis est semper actio physica, realiter distincta, non tamen in Deo, ut est manifestum.

Si verò sermo sit de operatione intentionali, hæc quidem tam in Deo est, quam in creaturis, alio tamen & alio modo; in creaturis siquidem est qualitas, in Deo substantia; in creaturis quid ab iis realiter distinctum, in Deo nihil præter ipsam ejus simplicissimam entitatem; in creaturis finita & limitata, ita ut pro variis objectis varie dentur cogitationes seu actiones intentionales sibi invicem, prout objecta occurrunt, succedentes, in Deo autem una tantum est, eaque æterna, & in essendo necessaria.

Hæc tamen Dei operatio ob suam illimitatam perfectionem, per quam æquivaleret, imò infinities superat omnem istiusmodi operationem creatam, est volitio omnium rerum, sed modo longè altiori hoc præstat, singula enim hæc objecta vult & attingit cum eminente quadam potestate non attingendi: sicque esto necessaria sit in essendo, libera nihilominus est in denominando, & ita se extendit ad hoc objectum, ut potuerit eadem manens non se ad illud extendere. Hoc autem verum habet, siue volitio divina sit, etiam ratione nostrâ indivisibilis, siue in eâ sunt diversæ rationes, seu conceptibilitates, & principia formalia, quorum singula objectis singulis, vel etiam diversis modis tendendi in objecta creata seu secundaria respondeant, ut vult P. Herice hic, Tract. secundo, Disp. 17. cap. 2. num. 19. Unde, inquit, quando Deus vult hoc objectum, Petrum exempli gratiâ, extendit se, formaliter loquendo, sola volitio, seu principium formale, quod correspondet Petro, & sic de aliis. Licet in hoc, quæstio fortè sit de nomine.

Objecies tertio: Entitas Dei est necessaria in essendo, ergo & in denominando; denominatio enim, seu effectus formalis alicujus formæ, nihil aliud est, quam forma in subjecto apto, vel quasi subjecto. Respondetur negando consequentiam: ad probationem distinguo antecedens: effectus formalis formæ omnino necessariæ nihil aliud est quam forma in subjecto apto; concedo antecedens: effectus formæ, quæ est in operando seu denominando libera; nego antecedens. Verum est quidem in creatis nihil reperiri hujusmodi, est enim nimia perfectio, & creatura non concedenda, sed illius naturæ proprium est, quæ, ut Sectione præcedente num. 2. vidimus ex S. Anselmo, *super omnia libera est ab omni lege*: & ut dicebat S. Augustinus Sectione 1. num. nono citatus, singularis est, & sine exemplo. Esse ergo, & denominare sunt hic realiter idem, virtualiter diversa.

Unde in hac etiam naturâ fallunt alia principia, quæ Philosophis, sese intra rerum merè naturalium terminos continentibus, visa sunt naturæ lumine evidentiâ: ut, *idem manens idem, semper est aptum facere idem*: magis enim evidens est, Deum res liberè velle sine mutatione, quam hoc principium esse verum: Quare in divinis evidens videtur non tenere, sed in iis tantum naturis, quæ non sunt virtualiter infinite, qualis est natura divina, cui nulli limites sunt præscripti, sed per se omnia potest, quæ intellectus & voluntatis creatæ faciunt per actus distinctos: quod est Deum continere perfectiones rerum creaturarum, seclusis imperfectionibus. Quæ magis constabunt ex dicendis numeris sequentibus.

III.
Diversitas inter operationem intentionalem in Deo, & in creaturis.

IV.
Eadem indivisibilitas Dei volitio, ad res omnes eminentissimò modo extenditur.

Conceptibilitates, seu principia formalia diversa in voluntate divina.

V.
Ex eo quòd entitas Dei sit necessaria in essendo, non sequitur esse necessariam in denominando.

Multa in Deo reperitur, creaturis non concedenda.

VI.
Idem manens idem, semper est aptum facere idem: quomodo intelligendum.

Divina natura nulli limitibus suis præscripti.